

De schemata van fig. 6 tonen beelden die aan kamertjesvormige zweren doen denken. Duidelijk komt in onze tekst uit, dat wij ze als op zijn minst genomen twijfelachtige gevallen beschouwen. Zij zijn bij de procentuele berekening niet meegeteld.

De gevallen die de schrijver uit zijn boek *Maagchirurgie* aanhaalt, hebben betrekking op zeer grote zweren. Bij de operatie bleken deze wel in de naburige organen te zijn doorgedrongen. Het zijn dus veel verder gevorderde processen dan die waarover wij schreven.

N. J. SCHULTE, C. L. H. MAJOR, TH. J. J. SUREN

Roosendaal, 10 Januari 1949

CORRESPONDENTIE MET DE GENEESKUNDIGE HOOFDINSPECTIE

De ondergetekende verzoekt beleefd doch dringend, alle correspondentie, welke met hem of met een der onderdelen van zijn dienst wordt gevoerd, te richten aan de „Geneeskundig Hoofdinspecteur”, zonder vermelding van enigerlei naam.

De brieven, uitgaande van de Geneeskundige Hoofdinspectie, van welke afdeling dan ook, worden ondertekend door of namens de Hoofdinspecteur.

's-Gravenhage, Parkweg 12, 14 Januari 1949

C. BANNING,
Geneeskundig Hoofdinspecteur
van de Volksgezondheid

HERCULISCHE TAAK

In het hoofdartikel onder bovenstaande titel in dit *Tijdschrift* van 8 Januari jl., komt de volgende zin voor: De regering heeft aanvankelijk uit zuinigheid en traagheid het particuliere initium tot een continuum gemaakt, met het natuurlijke gevolg dat de uit rijkelijke rijkssubsidies gegroeide instellingen te „weelderig” (de uitdrukking is van Minister DREES) zijn geworden en naar de verklaring van een Witte-Kruispresident van „autoritaire overheidsinmenging” niet meer gediend zijn.

Ik wil gaarne naar aanleiding van deze zin enige opmerkingen maken.

In de eerste plaats rijst de vraag of het wel waar is, dat de regering uit zuinigheid en traagheid het particuliere initium tot een continuum heeft gemaakt. Dit zou het geval hebben kunnen zijn, maar er kunnen ook andere motieven zijn geweest. Het is naar mijn mening zelfs waarschijnlijk, dat andere motieven de doorslag hebben gegeven bij het bepalen van de houding der regering (eigenlijk moet men zeggen van de achtereenvolgende regeringen). Natuurlijk heeft de regering zich telkenmale afgevraagd op welke wijze de belangstelling van het publiek voor vraagstukken der gezondheidszorg het best kan worden geprikkeld, hoe met de grootste kans op succes kan worden getracht aan de bevolking kennis en begrip bij te brengen omtrent het doel en de middelen der hygiëne. En men moest noodzakelijkerwijs tot het inzicht komen, dat, zoals VAN LOGHEM schrijft in zijn *Algemeene Gezondheidsleer*, „de toenemende aanraking van het publiek met een nimmer rustende wetenschap van het wezen der gezondheid zijn vertrouwen in de hygiëne en de geneeskunde zal versterken”. Het is niet dwaas om te geloven, dat de aanraking van het publiek met de medische wetenschap onvoldoende zal zijn, als dit publiek veroordeeld wordt om met de armen over elkaar te zitten. In ieder geval ben ik van oordeel, dat het ongeoorloofd is, zonder bewijzen aan te voeren, de regering te beschuldigen van krenterigheid als drijfveer, terwijl anderen van oordeel zijn dat wijs beleid de beginselen bepaalde.

In de aangehaalde zin volgt daarop een bewering, eveneens onbewezen, waarop ik in de tweede plaats gaarne even de aandacht wil vestigen. Er wordt gezegd, dat de uit zuinigheid verstrekte rijkelijke rijkssubsidies de gegroeide instellingen te weelderig maakten. Maar deze rijkelijke rijkssubsidies zijn

schandelijk laag! Dat klopt ook beter met het uitgangspunt der bewering (zuinigheid en traagheid!). Het Centraal Bureau voor de Statistiek publiceerde enige jaren geleden een rapport over de Kruisverenigingen. Daaruit blijkt, dat in 1940 het Rijk aan de plaatselijke Kruisverenigingen *f* 325.940 bijdroeg, terwijl de totale inkomsten bedroegen *f* 3.621.796. Het begrip weelderig is een subjectief begrip, maar ik geloof toch niet, dat de Kruisverenigingen zich ten onrechte beklagen over zuinigheid, als zij aanvoeren dat het Rijk slechts voor 1/10 deel hun uitgaven dekt.

Ik heb de Kruisverenigingen ter sprake gebracht, omdat zij in mijn ogen de belangrijkste vertegenwoordigers van het particuliere initium zijn, en omdat in de boven aangehaalde zin een Witte-Kruispresident wordt ter sprake gebracht. Maar er zijn vele vertegenwoordigers van het particuliere initium en zij ontvangen over het algemeen minder rijkssteun dan de Kruisverenigingen. Mag ik alleen nog wijzen op de ziekenhuizen en sanatoria, waarvan slechts enkele rijksinrichtingen zijn? Zijn zij soms te weelderig?

En nu nog een derde opmerking naar aanleiding van dezelfde zin. Een Witte-Kruispresident heeft autoritaire overheidsinmenging afgewezen. Er wordt gesuggereerd, dat dit een gevolg is van weelderigheid. Maar ons volk is niet wars van autoritaire overheidsbemoeding op grond van weelderigheid of armoede. Daarvoor zijn edeler motieven en ook bij de Kruisverenigingen is de vrees voor en de afkeer van een organisatie der gezondheidszorg, waarbij zou worden uitgegaan van het door de Witte-Kruispresident gewraakte stelsel te verklaren op andere wijze dan VAN LOGHEM het doet.

Indien eens de Kruisverenigingen in de bezettingstijd de autoritaire overheidsinmenging ten aanzien van de gezondheidszorg niet hadden tegengehouden, zou met de Kruisverenigingen de weelderigheid zijn verdwenen, maar er waren ook nog wel andere waarden verloren gegaan.

„Hoe verre zijn wij verwijderd van een diep inzicht in de Volksgezondheid in de ware betekenis van dit woord!”

Groningen, 9 Januari 1949

J. H. TUNTLEK

DE TUBERCULINEREACTIE BIJ ZIEKTE VAN BESNIER-BOECK

Het antwoord op vraag no. 3 in Uw *Tijdschrift* No. 2, bl. 117, 1949, lijkt mij niet helemaal juist. U schrijft: bij de ziekte van BESNIER-BOECK bestaat er eveneens een anergie, al bestond er vroeger gevoeligheid voor tuberculine”. Er komen wel degelijk gevallen van ziekte van BESNIER-BOECK voor, waarbij de tuberculinereacties positief, ja zelfs sterk positief zijn. In de literatuur zijn daarvan veel voorbeelden beschreven. In een artikel in het *Vierteljahrsschrift für Schweizerische Sanitäts-offiziere* van 25 April, bl. 137-151, 1948, worden 31 gevallen van de ziekte van BESNIER-BOECK beschreven, waarvan er 7 een positieve reactie van MANTOUX hadden bij verdunningen tot 1/100.000.

Ik zou het antwoord liever als volgt willen formuleren: Bij de ziekte van BESNIER-BOECK zijn de tuberculinereacties dikwijls negatief, maar zij kunnen ook positief zijn. Vindt men bij een patiënt verschijnselen, die aan tuberculose doen denken, dan zal een negatieve tuberculinreactie in de richting van de ziekte van BESNIER-BOECK wijzen.

Reeuwijk, 10 Januari 1949

J. M. BUWALDA

DE THERAPIE VAN MALTA-KOORTS

Naar aanleiding van de briefwisseling tussen de Redactie van het *Tijdschrift* en collega KRAMER betreffende de therapie van de Malta-koorts, vestig ik de aandacht op het artikel van SPINK, CASTANEDA c.s., verschenen in de *J.A.M.A.* 138, 1145, 1948. Hieruit blijkt, dat ook lijdens aan „Brucelloses résistants” in enkele dagen koortsvrij werden na het gebruik van het uit *Streptomyces aureofaciens* vervaardigde aureomycine.

Amsterdam, 15 Januari 1949

J. E. MINKENHOF